

Ивана З. Танасијевић

МУЗИКА ЈЕДНОГ ЖИВОТА

Владимир Б. Перић, *Еџиџе ой. 4*,
Кораџи, Крагујевац, 2021

Савремени токови српске књижевности осамдесетих година прошлога века на велика врата увели су манир разградње традиционалних жанровских модела, инстистирајући на формалним преплитањима и саживоту различитих форми, како у погледу традиционално одвојених књижевних жанрова, тако и у смислу преплитања писане речи са другим облицима уметности. Експеримент као најмаркантнија карактеристика књижевног стварања отворила је врата деконструкцији сваке коначне датости, што су аутори који негују постмодернистичко наслеђе српске књижевности задржали до данашњих дана.

У том смислу, најновије дело Владимира Б. Перића, које ћемо условно назвати збирком прича, у својој целисти одражаваће манир експеримента, градећи дискурс на граници прозног и песничког, са суштинским обједињавањем књижевности и других облика уметничког израза. Бивајући у првом реду наратив који представља добар пример експеримента у књижевности, *Еџиџе ой. 4* на тематском плану свој темељ наћи ће у почетку и икону свега – животу самом – чиме израста у целовито дело универзалне поетике.

Узимајући за своју насловну одредницу музички облик који подразумева композиције намењене вежби уметничке технике, *Еџиџе* ће свој наративни ток градити кроз доживљај света као музичког облика. Тако ће приповедање о различитим животним догађајима бити представљено у форми музичких композиција и мотива: „Концепт је био принуђен да се мења: реквијем је прешао у миран став концерта, одатле

у капричо па у фугу. Фуга се трансформисала у етиду у којој су се виолински и бас одељци јурили...” (53)

Имајући за своју основну тему један живот, са цикличним током који се поступно гради, аутор у свом делу егзистенцију промишља и доживљава из перспективе музике, музичких облика и тонова, као јединог медијума за суштинско разумевање живота. У том смислу, Перићево дело биће одраз поетике која, проговарајући из позиције експеримента, свој наратив гради на укрштају књижевности и музике, као врхунског израза бити егзистенције: „Деонице у нашим животним партитурама одсвирају некада креативни солисти, шамани, брамани, прави другуљи (лирски кријумчар оружја би их обојио у гримизну, азурну, смарагдну, кристалнобелу, рубинцрвену, индиго боју).” (22) Музика ће, дакле, постати основна идејна линија кроз коју ће тећи наратија, а свеопште прожимање књижевности, као уметности речи, и музике, као тонског уметничког израза, градиће синестезијски принцип дочаравања једног живота: „Волео сам када су ноте мирисале на пећ бубњару.” (15)

Приповедање прошлости одвијаће се из перспективе садашњег тренутка, где ће приповедач сопствено биће прошлости доживети као другост. Носталгична нота приповедања испољиће снажну аутопоетичку свест, па ће се тако приповедана прошлост проблематизовати као веродостојна: „тешко је писати о нечему чега више нема јер носталгија је клизав терен. Остају нам крива огледала и цветне маглине.” (14) На тај начин, приповедана прошлост неће ни бити враћање на проживљено, већ изградања нових светова.

Започињући причу сопственим рођењем, приповедач ће наратив градити на кључним тачкама једног животног пута. Рано детињство представљаће доба првих сусрета са музиком, па ће перцепција уметности бити доживљај читавог света. Моменат задивљености при сусрету са светом тонова представљаће на сематичком плану детињство као доба нових открића и наивног усхићења у сусрету са животом. Даље одрастање ће постепено откривати свет у новим тоновима, изграђујући личност суочену са поразом, као саставним делом животног пута: „Пораз се тихо и полагаано јео; тада се сопство сáмо додатно пренадувавало све док није наступило једно величанствено – ПУФ!” (17)

Композиција једног живота развијаће се даље преко образовања, одрастања, служења војног рока, селидби, различитих просторних тачки на релацији Шабац – Београд – Нови Сад – Крагујевац, до интимних превирања и породичних мотива. Развој наратива као својеврсне композиције, приповедаће умножавање тешкоћа и усложњавање свакодневице, проговарајући о људској егзистенцији као сталној борби са недаћама, али и изразитом осећају неприпадања: „Гледамо га како одлази у редакцију / школу / библиотеку; како улази у конфликте са

уредником / родитељима / супругом; како чезне да буде на местима на којима није а где су друга двојица који чезну за истим. Теразије не погустају. Тензије такође.” (33)

Уз свеопшта преплитања књижевног, песничког и музичког у грађењу наратива, дело Владимира Б. Перића испољиће и својеврсно преплитање простора и времена: „из будућности чезнем за овим тренутком, а из прошлости сам већ добацио довде; и кад имам 32 ја имам 23 и две и три. И кад оплакујем живог човека ја се радујем њему јер мртав није...” (39) На тај начин се и приповедање прошлости не гради као коначно и завршено, већ умножавање перспектива умножава светове, опет градећи специфичну поетику сематичке отворености.

Међутим, иако изграђене на идеји свеопштег преплитања и прожимања жанрова, облика, уметности, времена и простора, *Еџиџе ој*. 4 Владимира Б. Перића у свом промишљању људске егзистенције испољиће песимистичну визију живота као поновљеног обрасца: „Свуда су шаблони, невољни циклуси умногостручени милијардама пута: имаго–лутка–ларва–јаје... беба–дечак–човек–деда...” (39) Овако препозната путања онтолошке датости, и песминистична визија људске егзистенције огледана у битисању по строго утврђеној путањи, своју оптимистичну ноту задобиће управо у немирењу са таквим стањем: „Могући светови се урушавају у један а ја сам срећан, пресрећан... и зато живим за немирење, зато верујем у системске грешке, причу са безброј завршетака, у светлу пукотине, у слободи на крају...” (39)

Промишљајући, дакле, основе људске егзистенције кроз моменте прошлости/садашњости, *Еџиџе ој*. 4 промислиће и статус књижевности саме. Пошто је појавни свет ипак препознат као подручје јасно дефинисаних градница и путева, живот по јединственом обрасцу, немирење, које се указује као једина нада за превладавање овакве песимистичне визије, свој крајњи вид наћи ће управо у књижености. Дискурс као једини простор лишен коначне датости, указује се стога као једино упориште човекових надања, јер „у исти се текст не може ући два пута” (48), па ће књижевност бити предочена као упориште живота. Умноженост значења, отвореност самог дискурса за нове путање и нове завршетке, указаће на књижевност као на суштински темељ људских надања: „Стварамо, објављујемо, говоримо да бисмо ућуткали смрт – изнова и изнова.” (50)

Стога, визија књижевности као момента превладавања коначности и зацртаног обрасца, у својој крајњој линији, понудиће још једном вековну идеју о књижевности и уметности као тачки превладавања смрти. Зато *Еџиџе ој*. 4 Владимира Б. Перића можемо читати као јасну идеју немирења са коначношћу, уз оптимизам који нам је данас свима преко потребан.